

vyměřené za zřízení nezbytné cesty (l. c. str. 32.); později (str. 40.) dopouští dokonce zřízení vnučeného zástavního práva vůbec, dává-li k tomu úřední souhlas podle §u 7. První odůvodňuje nutným prův. extensivním výkladem §u 7., druhé prostě jeho analogií.

V prvním případě mluvila by praktická potřeba pro připuštění toho extensivního výkladu, ježto by bez něho zákon o zřizování nezbytných cest stal se vůči zabranému majetku v podstatě bezúčinným; ale nelze neuznati, že extensivní výklad tak výjimečných předpisů, jako je § 7., jest při nejmenším neobvyklý, tím spíš, když přímo odporuje výslovnému a přesnému předpisu hned následujícího §u téhož zákona.

Tím méně možno po mém soudu připustiti proti přesnému znění toho §u 8. exekuci vnučeným zřízením práva zástavního vůbec, třeba se svolením úřadu dle §u 7. Analogie §u 7. tu zřejmě nestačí. Vždyť tímž celkem právem dala by se takovou analogií odůvodniti i přípustnost zřízení zabraného majetku vnučeným prodejem se svolením Poz. úřadu. Úřad ten mohl by dokonce svolení k tomu — ovšem z výhradou, že vydražitel nabude jen stejného, záborom obmezeného vlastnictví, jaké měl exekut — dáti často ještě spíš než souhlas ke vnučenému zřízení práva zástavního pro závazek exekutív, jenž byl dosud jen osobním jeho dluhem; neboť tímto se provádění záboru zpravidla jen ztěžuje, přibývá nové reální břemeno, na něž nutno při provádění tom bráti zřetel, kdežto vnučenou dražbou předluženého majetku mohlo by se řízení záborové naopak i zjednodušiti. Přes to však zdá se mi povážlivým, činiti pomocí pouhé analogie pokus, aby jasný a přesný předpis §u 8. zvrácen byl v pravý opak. To mohl by učiniti jen nový zákon. Dokud ho není, mám tedy všeliký jiný způsob exekuce na zabraný majetek než exekuci vnučenou správou za naprosto vyloučený.⁷⁾

K osnově zákona o smlouvě nakladatelské.

Ant. Horák.

I. Nakladatelská smlouva je smlouva svého druhu.

Dlužno schvalovati, že osnova přijala názor moderní legislatury, panující v theorii (u Francouzů i u Němců), jehož zakladatelem jest Wächter (Verlagsrecht 1857), že smlouva nakladatelská jest smlouvou sui generis a nikoliv snad odrůdou smlouvy o dílo (námezdní), kteréhož stanoviska držela se s občanským zákoníkem (§§ 1164. až 1171.) také III. novela k obč. zák. (§§ 1172. a 1173. obč. zák. nové znění), nebo smlouvou nájemní nebo kupní nebo společenskou a pod., anebo vším tím podle rozličností případů, jak to zastá-

⁷⁾ Řadu dalších podobných výkladů téhož autora k zákonu záborovému i ostatním našim zákonům o pozemkové reformě viz v komentáři k nim, jenž se tiskne jakožto svazek V. »Sbírky zákonů československých« (red. prof. Weyra).

val u nás ještě Schubert-Soldern (Österr. Verlagsrecht 1913, § 2.), opíraje se o Kohlera a Osterrietha a Francouze Eisenmanna, ačkoliv to dávno bylo odmítnuto. (Srovnej na př. Müller: Verlagsvertrag nach schweizerischem Rechte 1905, § 5., Hofmann: Bestellung eines Schriftwerkes 1896, str. 20.)

Nehledě k tomu, že už ideální zájmy autora nedovolují podřadit smlouvu pod pojem smlouvy čistě majetkově-právní, jest povaha smlouvy o dílo vyloučena při smlouvě nakladatelské už tím, že nakladatel výtvor rozmnožuje a rozšiřuje na vlastní účet (§ 1. osnovy) a smlouva nepředpokládá úplatu se strany autora, jak tomu je při smlouvě o dílo (§ 1151. nové znění obč. zák.).

To arciť nevdá, aby kde předpisy o smlouvě nakladatelské vykazují mezeru. sáhnuo bylo k ustanovením občanského zákona o smlouvách, jak to také motivy k německému nakladatelskému zákonu ze dne 19. června 1901 výslovně uznávají, jmenujice zvláště smlouvu kupní a smlouvu o dílo, k čemuž však poznamenati dlužno, že mohou přijíti v úvahu i předpisy o smlouvách jiných, na příklad o smlouvě darovací, když právo majetkového zužitkování díla přenecháno nakladateli bezúplatně (bez honoráře) a že to platí jen pokud jde o majetkovou stránku práva autorského, kdežto bude-li se jednat o ideální práva autora, muselo by k vyplnění mezer sáhnuo býti k přirozeným zásadám právním §u 7. obč. zák. (Srovnej § 16. port. code civil. z 1. července 1867 a § 1. civilního zák. švýc. z 10. prosince 1907.) S tím úzce souvisí následující otázka.

II. Smlouva nakladatelská jest relativním obchodem dle čl. 272. č. 5 a posl. odst. obchodního zák., t. j. obchodem na straně nakladatele, jenž provozuje nakladatelství po živnostensku, nebo ač zabývá se obchodem jiným, příležitostně v provozování tohoto jiného obchodu smlouvu nakladatelskou uzavřel. Bude pro ni platiti tedy předpis čl. 277. obch. zák., že je-li smlouva obchodem na straně jednoho kontrahenta, podléhá předpisům obch. zákona o obchodech (IV. kniha) i kontrahent druhý, třeba na jeho straně smlouva obchodem nebyla, t. j. podroben byl by předpisům těm i autor.

Avšak toto ustanovení jest pro tuto druhou stranu, když není obchodníkem — a tím přece autor pravidelně není — kruté a proto nespravedlivé. Moderní právo vrátilo se ku staré přirozené zásadě, přetržené episodou u nás platného obchodního zákonníka, že obchodní právo jest právem obchodníků, t. j. obchodnického stavu, neboť vyžaduje, nehledě ani k obchodnickému zařízení (§ 2. něm. obch. zákona), odborných technických znalostí, mezi jiným i znalosti obchodních zvyklostí a j., pročež neuznávají se již obchody tak zv. absolutní (čl. 271. našeho obch. zák.), t. j. smlouvy, jež jsou obchody i když je uzavře neobchodník, nýbrž jen relativní, t. j. smlouva může býti obchodem jen, když ji uzavírá obchodník (§ 1. něm. obch. zák.), takže německá právověda obnovila paroemii: Das Handelsrecht ist Gewerberecht, t. j. právo obchodní jest právem živnostníků, provo-

zúčejících obchod. § 345. něm. obch. zák. v odporu s touto zásadou sicě podržel ustanovení našeho článku 277., avšak ztenčil značně jeho význam tím, že zhusta pro platnost předpisu vyhledává, aby smlouva byla obchodem na obou stranách, takže neobchodníka předpis stihnouti nemůže na př. § 377., 379., kdežto u nás povinnosti čl. 347., 348. stihají každého bez rozdílu.

Bylo by tudíž vzíti v úvahu, nemá-li se do osnovy pojmouti i ustanovení, že pokud zákon (osnova) předpisu nemá, užiti jest předpisů o b ě a n s k é h o z á k o n a, pokud jde o povinnosti strany, díla v náklad propůjčující (Verlaggeber), jíž pravidelně bude autor. Nakladatele (Verleger), je-li obchodníkem, ovšem by se to netýkalo. pro jeho povinnosti by podpurným pramenem práva zůstal především obchodní zákon, pokud se týče obchodní obyčej, a pak teprve obč. zákon (čl. 1. obch. zák.). Ale nebylo by opravdu žádné závady vyřaditi smlouvu nakladatelskou z příslušnosti obchodního zákona vůbec, tedy i pro nakladatele, učiniti ji smlouvou obecno-právní místo obchodní a podrobiti pro obě strany, pokud zákon (osnova) o ni nestačí, přímo předpisům občanského zákona jako právu podpurnému, neboť, jak praví Staub ve svém Komentáři zum Handelsgesetzbuch (rozuměj něm. ze dne 10. května 1897), 9. Aufl., Berlin 1912, str. 48), obchody nakladatelské (Verlagsgeschäfte) rozpadávají se ve smlouvy: 1. mezi nakladatelem a autorem (smlouva nakladatelská), 2. mezi nakladatelem a tiskařem, 3. mezi nakladatelem a třetími k cíli rozšíření a zpeněžení díla. Podstatné jsou dle Staubu jen poslední obchody, ale ovšem i tiskař je živnostník. Za to nelze spatřovati nic obchodního ve smlouvě první, neboť nakladatel, teprve když dílo umělecké získá, dělá z něho smlouvami ad 2. a 3. hospodářský statek, čímž ono stává se zbožím a přechází v obor majetkového práva, do té doby je to pouze statek kulturní, ideální. Samo německé zákonodárství uznalo, že poměr nakladatelské smlouvy k obchodnímu právu je jen zevní (Müller, str. 167) a nepojalo ji proto do obchod. zákona.

III. Ideální oprávnění autora, lépe řečeno zadatale díla. Nauka rozeznává, jak již řečeno, jednak majetkové a jednak ideální zájmy autora a podle toho také majetková a ideální oprávnění jeho ze smlouvy nakladatelské, při čemž klade se na tato, jež občanský zákon neznal, a novela jen v obmezené míře. při novodobém, vždy stoupajícím rozmachu literatury, zvláštní důraz. S prospěchem lze tu přihlédnouti k informativní stati Rabelově »Die Unübertragbarkeit des Urheberrechtes« v Grünhutově časopise 1900, str. 71 a násl. Nelze však s Rablem souhlasiti, že v ruce právního nástupce autorova stává se právo autorské čistým právem majetkovým (str. 86), neboť i tu ideální práva autorská mohou trvati. Tak především právo negativní, jež Rabel sám jinde uvádí, na př. právo proti znešvaření, nebo aby nebylo dílo publikováno v jiné podobě, než od autora chtěné, nebo aby nebylo udáno autorovo jméno a pod., neboť dědicům už cit piety káže, aby ne-

trpěli ničeho, co by bylo proti intencím autora zůstavitele; a ne-
hledě k tomu, že také při převodu práva svého na singulárního
nástupce může mu autor hájení všech těch a takových ideálních
interesů svých uložit, dlužno říci, že tato ideální práva trvají,
dokud autorské právo trvá, a že tedy každý právní nástupce hájiti
je povinen jest. Než i práva pozitivní, tedy zejména právo na změny,
(přepřacování) díla sem patří a je to velmi praktické, jde-li o to,
aby na příklad dílo vědecké nebo kniha školní přizpůsobeny byly
požadavkům moderní doby, poznatkům pokračující vědy a pod.
Příklad podává Stubenrauchův Komentář, přepřacovaný několikrát
po smrti autora.

Proto již zde nutno vytknouti, že je to příliš úzké, když § 9.
osnovy stanoví, že »původce« může provést změny na díle a že
»původce« může změnu dáti provést i osobou jinou. Proč nemohl
by tak učiniti i právní nástupce původců, na příklad zejména
dědicové. 2. Právě, že možno to učiniti i osobou jinou než původ-
cem, dlužno právo to vyhraditi i každému jeho právnímu nástupci.
Jež § 1. osnovy v definici smlouvy nakladatelské klade na rovně
autoru, zkrátka tomu, kdo dílo dává v náklad (Verlaggeber), t. j.
jako strana aktivní smlouvu nakladatelskou uzavírá. Proto by bylo
všude, kde osnova přiznává práva nebo ukládá povinnosti původci
v souhlasu s §em 1. dosaditi vhodný překlad německého výrazu
»Verlaggeber«, za jaký navrhuji výraz »zadatel«. Když se určují
práva nebo povinnosti kontrahenta, musí tento býti jmenován vý-
razem, zahrnujícím každou jeho species a nikoliv jen jednu. Tak
dlužno opravit v §u 2. až 5., 7., 9., 10. atd. vůbec každý předpis,
který se netýče vskutku právě jen původce, jak tomu jest v § 8.
V některých případech nebude to sice dělati judikatuře obtíž, roz-
uměti ve smyslu §u 1. pod »původcem« každého kontrahenta, ale
jinde mohlo by to býti velmi pochybné, jako právě v případě §u 9.,
kdy se právnímu nástupci autorovu ideální právo autorské, jak uve-
dono, i v nauce popírá a jak hned uvedeno bude i švýcarským
zákonem, z neporozumění jest neuznáváno.

Osnova patrně se tu drží německého zákona o nakladatelském
právu ze dne 19. června 1901, který vskutku užívá všude pouze
výrazu Verfasser, ale to proto, že v § 48. vztáhl předpisy zákona
o původci na každého smluvníka, kdežto mladší švýcarský zákon
o právu obligačním ze dne 30. března 1911 má všude výraz »Ver-
laggeber« a jen v § 385., jenž odpovídá právě § 9. naší osnovy,
výraz »Urheber«. Osnova v § 42. však jinak než v německém § 48.
praví, že předpisy o původci platí obdobně i o jeho právním ná-
stupci, pokud dle povahy věci lze jich i na ně užití. Ale to nemá
zákon přenechávati teprve praksi, nýbrž sám rozhod-
nouti, jak učinil švýcarský i německý zákon. Zákon nesmí obtížím
unikati a přenášeti je na vykladatele a otvírati tak dokořán bránu
sporům. Německý § 48. řečené výhrady §u 42. osnovy nemá a

vztahuje tedy všechny předpisy zákona i na právního nástupce i co se týče práv ideálních, což jest úplně správné.

K ideálnímu oprávněním autora náleží zvláště:

1. Především právo na uveřejnění, které občanský zákon nezabezpečoval (§§ 1164., 1165., k tomu § 20. zákona o právu autorském z roku 1895), uděluje nakladatelskou smlouvou nakladateli toliko právo, nikoliv ale povinnost k rozmnožení a rozšíření díla, kdežto již třetí novela (§ 1172 nového občanského zákona) podle vzoru něm. a švýc. práva a nyní také osnova (§ 1) právem ukládá nakladateli povinnost.

2. Právo na změny díla, tedy opravení nebo přepracování jeho, což ani novela ještě neznala, osnova rovněž vyhrazuje (§ 9). Německý zákon a osnova mají tu výraz »změny«, švýc. zákon »Berichtigungen und Verbesserungen«. Mez mezi opravou a přepracováním byla by právě asi »v obvyklé míře«, kterou dle osnovy, řídící se tu německým vzorem (§ 12), změny přestoupiti nemají, nemá-li »původce« býti povinen náhradou nákladů. Müllerovi zdá se to měřítko neurčitým, ale neprávem.

Avšak Rabel (str. 98), jenž mezi opravou a přepracováním nelíší, praví, že nakladatel může ustoupiti od smlouvy, když autor chce předsevzítí změnu. To je oprávněno, ale ne vždy, nýbrž právě jen když jde o přepracování a tak by § 9., odst. 2. vyžadoval změny již v tomto bodě. Než osnova dále počítá dle německé předlohy vždy jen s tím, že rozmnožování již počalo, ale ještě skončeno není, a dopouští změny dle švýc. vzoru (§ 385) jen potud, pokud není tím dotčen oprávněný zájem nakladatelův nebo zvýšena jeho zodpovědnost. Avšak tu právě jest silný rozpor mezi zájmy. Autor může míti velmi pronikavý zájem na tom, aby dílo nevyšlo v té podobě, bez přepracování, změn nad obvyklou míru, to možno i mimo případ níže pod 3. uvedený — kdežto oprávněné právy bude moci jinak býti užito a pak v té míře, v které nepříjde východisko? Žádné jiné, než ustoupení od smlouvy. Věc by se měla tedy takto: Opravy do obvyklé míry musí nakladatel připustiti v ž d y bez nároku na náhradu nákladů s tím spojených. Činí-li však autor nárok na podstatné přepracování, může nakladatel, je-li tím dotčen jeho oprávněný důležitý (důležitý vzhledem na vyluku nepatrné újmy § 30., odst. 3) zájem (v tom je přece zahrnuto již také případné zvýšení jeho zodpovědnosti), od smlouvy ustoupiti i jest autor povinen nahraditi mu náklady, které k cíli rozmnožení díla podniknul, jež však přišly na zmar.

Náklady mohl totiž nakladatel míti, třeba s rozmnožováním ještě započato nebylo, neboť někdy napřed se musí díti přípravy, jež též vyžadují nákladů, nebo může nakladatel tiskaři, u kterého tisk objednal, býti povinen náhradou ušlého zisku, ježto tiskář byl by svou práci mohl jinak zadati a pod. Zhusta však nákladů na přípravy bude moci jinak býti užito pak v té míře, v které nepříjde na zmar, nebude ho moci nakladatel žádati.

Nutiti autora, aby nechal dílo vyjíti bez žádoucího přepracování, jak to osnova dle německého vzoru, bylo-li rozmnožování už skončeno, činí, nelze nikdy.

§ 12. něm. zákona mluví jen o »berechtigtes Interesse des Verlegers«, jež činí změnu nepřipustnou a to stačí. Švýc. zákon § 385. má tu výraz »Verlagsinteressen«, což je něco jiného, a proto připojil ještě zvýšení nakladatelovy zodpovědnosti, což při znění něm. zákona jest zbytečno. Osnova převzavši znění německého zákona, neměla pojmáti ještě dodatek zákona švýcarského.

Avšak možná, že přepracování nebo doplnění bude také v zájmu nakladatele, tak zejména v případě poslední věty §u 9., dle níž není autor povinen náhradou nákladů spojených se změnami nad obvyklou míru, když změny podmíněny byly skutečnostmi nastalými mezi tím bez spolupůsobení a zavinění autora. I jde na příklad o dílo právnícké a vyšel po smlouvě nepředvídaně nový zákon, takže by dílo bylo nepraktické a nakladatel pro nedostatek odbytu přišel by ku škodě, kdyby dílo nebylo přepracováno nebo doplněno dle nového zákona. Ale autor buď nechce, nebo nemůže, nebo zemřel. Neopatrí-li zadavatel díla přepracování, je nakladatel oprávněn od smlouvy ustoupiti. To není ani v osnově předvídáno a dlužno tedy v tomto směru osnovu doplniti.

3. Autor jest oprávněn uveřejnění díla odvolati (Rabel str. 98, Müller § 13), tedy od smlouvy ustoupiti, má-li na tom oprávněný zájem následkem politického převratu, nebo změny své životní dráhy, nebo změny svého politického smýšlení a pod. Toto právo, jež nepotřebuje další motivace leda odvolání na t. zv. klauzuli rebus sic stantibus, která dochází v moderní nauce a zákonodárství pořád důraznějšího uplatnění, osnova v § 37. dle něm. vzoru (§ 35.) přiznává autoru jen až do té doby, kdy nakladatel započal s rozmnožením, čímž ovšem není autorův zájem dostatečně zabezpečen. Dlužno mu právo to přiznati vždy, neboť započeti s rozmnožením není rozhodným momentem, když autor jest povinen náhradou nákladů, rozuměj zmařených jako shora ad 2.

IV. Převoditelnost nakladatelského práva. S ideálními právy autora nebo jeho právního nástupce souvisí také otázka převoditelnosti práva autorského. § 29. osnovy následuje tu německý § 28., kdežto však něm. zákon praví prostě, že práva nakladatele jsou převoditelná, není-li to smlouvou vyloučeno (k čemuž dodávají, že se tím upravuje pouze singulární sukcesse, neboť že právo nakladatelské jest zděditelné, podává prý se z obecných zásad), ustanovuje osnova naše, že práva ta mohou býti převedena právním jednáním mezi živými nebo na případ smrti. Tento dodatek, nemá-li míti smysl omezující, bychom vynechali, protože svádí právě k mylnému pojmání, jako by jiný přechod, tedy dědictvím, ze zákona přípustným nebyl, a te tím spíše, když přece smlouvou samozřejmě může býti vyloučen i přechod pořadem dědickým; můžet zadavatel, zvláště autor,

miti silný zájem na tom, aby věc provedl právě tento nakladatel, v jehož způsobilost má důvěru.

Analogie se smlouvou o dílo, kterou dle § 1171 (§ 1162 starého znění občanského zákona smrt ruší, záleží-li na osobní způsobilosti dělníka, je tu na snadě. V nauce byla proto nadhozena otázka, je-li nakladatelské právo nejvyšší osobní (höchstpersönliches Recht) a tudíž nepřevoditelné. Dernburg, Preussisches Privatrecht, II. díl, str. 644 uznal je za převoditelné pod podmínkou, že příjemce jest stejně způsobilý, a že tedy autor má právo odstoupiti, když dokáže jeho nezpůsobilost. Tak ovšem to nelze sankcionovati, nýbrž tak, že převod je vůči autoru bezúčinný. Ale možno se přikloniti k názoru, že se má přenechati opatrnosti autora, aby si to ve smlouvě zakázal.

Také nejde jen o právo nakladatele, nýbrž i o povinnosti a zvláště o tyto (při těchto přece auteru záleží právě na osobní způsobilosti nakladatele), ačkoliv právo (§ 2.), t. j. právo rozmnožiti a rozšířiti dílo jest totožné s povinností (§ 1.). K vyvarování pochybnosti a zmatku měl by tedy § 21. zníti asi tak:

»Nebylo-li to smlouvou vyloučeno, přecházejí práva a povinnosti (celý právní poměr) nakladatele ze smlouvy nakladatelské na jeho dědice (tím by zamezeny byly pochybnosti podle §§ 531 a 1448 obč. zák., dle nichž práva a povinnosti pouze »osobní« či »omezené na osobu« smrtí pomijí a do pozůstalosti nepatří) a mohou býti i právním jednáním (nedoloží-li se nic dále, je tím zahrnuto každé právní jednání, i na případ smrti) na jiného převedena. K tomu bylo by pak jen dedati, že příjemce a převodce ručí autoru solidárně, neopatřil-li si převodce k převodu jeho souhlas. Souhlasem totiž přijímá autor (zadavatel) za dlužníka příjemce na místo převodce.«

Týž § odst. 2. stanoví: také nakladatelův právní nástupce může dáti dílo rozmnožiti a rozšiřovati, jak to náleželo podle smlouvy nakladateli. To dělá dojem, jakoby se chtělo vyjádřiti, že je to právem právního nástupce, t. j. že tento sice může, ale nemusí tak učiniti, avšak čteme-li německou předlohu: »Die dem Verleger obliegende Vervielfältigung und Verbreitung kann auch durch den Rechtsnachfolger bewirkt werden«, dovídáme se, že smysl je ten, že a u t o r, ačkoliv se dílo rozmnožiti a rozšířiti musí, nemůže tomu brániti, aby se to stalo právním nástupcem a přeložiti by bylo tudíž takto: Rozmnožení a rozšíření, k němuž nakladatel podle smlouvy jest povinnen, může se státi také jeho právním nástupcem (nemusí to učiniti právě nakladatel sám). To souvisí s tím, že zákon odst. 1. mluví jen o převodu »práv« nakladatele na jeho nástupce, takže by nástupce neměl povinnost, nýbrž ta by zůstala toliko nakladateli. Avšak tu se právě zapomnělo, že právo rozmnožiti a rozšířiti dílo (§ 2.) jest vůči autoru zároveň povinností (§ 1.), vůči třetím osobám ovšem pouze právem, v něž mu nesmí nikdo sahati a že je tedy dělití nelze. Tak, jak to zní, došlo by se k důsledku, že by právní

nástupce měl právo rozmnožovati a rozšiřovati dílo, nakladatel by měl pak vůči autoru povinnost k tomu, takže by to mohl učiniti každý, dohromady tedy dva krátě, čímž by autor byl poškozen.

Dosadíme-li svou hořejší stylisaci, podle níž pojata do převodu povinnost, odpadne prvá věta odst. 2. a místo druhé dosadí se tato: Nakladatel ručí s právním svým nástupcem zadateli za povinnost ze smlouvy nakladatelské rukou společnou a nerozdílnou.

Jestliž to vlastně jen případ §u 1409. obč. zák. (nové znění), kde převzato-li právo (podnik), povinnost přechází ipsa lege za ručení převodce.

V. Způsob rozmnožení díla. § 1164. obč. zák. omezoval pojem smlouvy nakladatelské na obyčejný případ, že jde o rozmnožení díla tiskem. Novela (§ 1172 nového znění) dle švýc. nřm. a uherského vzoru toto omezení nezná a tak i osnova.

Avšak jest vskutku otázka, zdali se předpisy osnovy, jimž tanou na mysli potom skutečně »výtisky« nebo jiné »rozmnoženiny«, pod nimiž patrně rozumí rovněž výrobky hmotné, na př. snad barvotisky obrazů nebo odlitky sošky a jich odbyt jako hospodářského statku (§§ 10., 15., 16., 19., 20., 24., 25. atd.) hodí také na mnoh násobení a rozšíření díla každým jiným způsobem (prostředkem) jako gramofony, ústní přednáškou, recitací, veřejným představením a pod. Schubrt v uvedeném spise nazývá smlouvy o takovém rozmnožení a rozšíření souhlasně s Kohlerem »Aufführungsverträge«.

Záhodno tedy lišiti mezi smlouvami, kde výsledkem rozmnožovacího procesu jest výrobek hmotný, jenž pak jako zboží je schopen oběhu (odbytu) a smlouvami, kde je jím pouze vjem, kdy rozmnožení stalo se pouze pomyslně tím, že požitek (vjem) zprostředkován byl prostředkem prchavým, pomíjejícím, jako slovem, hudebním zvukem, živým obrazem atd. a nebylo tedy vtěleno ve hmotu. Smlouvami nakladatelskými jsou zjevně jen smlouvy prvního druhu a nespadá pod ně ani propůjčení dramatického díla k divadelnímu provozování, neřku-li jiné způsoby ideálního rozmnožení. Nesouhlasíme proto, když Kohler svůj »Aufführungsvertrag« subsumuje pod smlouvu nakladatelskou §u 1. nřm. zákona a mluví o »Aufführungsverlag«. To odporuje smyslu slova (Verlag) všem pojímům a tradici. To by každý divadelní podnik, ba každý recitátor byl nakladatelem. Müller, str. 41. i dříve (§ 16 I) praví, že prakticky přicházejí v úvahu toliko rozmnoženiny cestou mechanickou, při knihtisku, že je to jednoduché, při reprodukcích uměleckých (rozuměj výtvarných) děl, že však to může býti velmi různé a že v novější době interesované kruhy žádají zvláštní předpisy, zatím však že se to přenechává stranám, aby smlouvou poměr upravily, kde se předpis zákona na něj nehodí. Ale to je právě to, předpisy zákona se sice nehodí, ale malefidiční strana, když formálně je předpis i pro její poměr dán, jako právě všechny předpisy naší osnovy jsou dány pro každý poměr, který pod § 1. spadá, bude se na ně přece odvolávati a mnohdy to bude

velmi pochybní i znalci, nelze-li jich přece na poměr sporný užití a v jaké míře: nastanou zmatky a složité procesy. Ale zákon nemá poskytovat potravu zbytečným sporům i bylo by k vyvarování nedorozumění a zmatků tedy záhodno v § 1. buď vytknouti spadající pod smlouvu rozmnožovací procesy anebo pováhu rozmnoženiny. S tím souvisí úzce další pochybnost, kterou rovněž jen odborné kruhy řešiti mohou.

VI. Předmět nakladatelské smlouvy či povaha díla. Občanskému zákoníku byly předmětem smlouvy nakladatelské spisy, mapy, topografické výkresy a hudební skladby (§§ 1164, 1171), tedy právě to, co tiskem možno rozmnožiti, novele (§ 1172 nového znění) díla literatury, umění a fotografie, zákonu německému (§ 1) jsou jím díla literární a hudební, švýcarskému (§ 380) literární a umělecká, uherskému »literární, technická a artistická«, naší osnově pak díla slovesného, hudebního, výtvarného a fotografického umění (§ 1) to dle důvodové zprávy prý vzhledem k zákonu o právu původském.

Avšak to nemá přímo spolu co činiti, nemusí vše, co je předmětem práva autorského a jeho ochrany býti také proto předmětem smlouvy nakladatelské. Starší doba jí v tomto zevšeobecnění nezná a už tato zdrženlivost nabádá k rozvaze; Schubert str. 15. asi právem míní, že při tak zv. nakladatelství uměleckém a fotografickém (Kunstverlag, Photographie-Verlag) věci se jinak mají, než při knižním anebo hudebním, ale otázku tuto nutno zůstaviti rovněž posouzení kruhů odborných, k čemuž jen několik poznámek.

Smlouva nakladatelská děkuje svůj vznik rozvoji umění (průmyslu) knihtiskařského. (Schirmann, Rechtsverhältnisse der Autoren und Verleger Voigtländer: Zur Entwicklung des Verlagsrechtes) a již z tohoto historického vývoje plyne, že základním a vzorným typem jejím jest smlouva, jejímž předmětem je spis, a kde tedy rozmnožení se děje tiskem. Zde dílo duševní zachovává i v rozmnoženinách svou plnou vnitřní hodnotu. Je-li tedy předmětem smlouvy dílo, jehož mechanické rozmnožení není možné se zachováním vnitřní hodnoty, jako na př. při rozmnožení malby (obrazů) barvotiskem, není to už totéž, neboť ideální práva autora ztrácejí již mnoho na své nedůtklivosti. Ale i kde to nelze snad říci, na př. při odlitcích sochařského díla, těžko jest mluvíti o smlouvě nakladatelské, neboť tu súčasťně jest průmysl jiný než tiskařský.

Když už se tedy do definice (§ 1) pojal i umění výtvarné, snad by bývalo bylo stačilo omeziti se místo toho na umění grafické, bylo mu třeba věnovati zvláštní úpravu — jak už Müller, str. 102 jí žádá — která by vyžadovala předpisů zajisté jen sporých, ale ovšem povaze věci přízpůsobených, jež arci jen po důkladné expertise jsou možny.

Revise osnovy zdá se tu žádoucí.

Se stanoviska zákonodárné techniky dlužno jen doložiti, že důvodová zpráva se mylně domnívá, že osnova (§ 1) vymezuje pojem

smlouvy nakladatelské vůči všem ostatním zákonodárstvím »širší a úplnější«. Neboť když švýc. zákon zahrnul ve své definici díla literární a umělecká, jest v tom zahrnuto všechno umění; nejen slovesné, ale i hudební, všecko výtvarné (obrazy, ryty, skulptury) i fotografické, jak už to za staršího švýc. práva nauka beze všeho uznávala (Müller, str. 141). Rovněž to platí i o právu uherském (díla artistická), jež snad jde ještě dále (díla technická?).

Naopak osnova se vyjadřuje úzce, když mluví o díle »slovesného umění«, jímž podle obecného pojmu rozuměti lze pouze beletrii, jen ta sleduje cíle umění či umělecké, takže dle znění svého by osnova díla vědeckého, jakož i učebnice ze smlouvy nakladatelské vylučovala, ač dle úmyslu svého je v ní zahrnutý míti chce. Kohler (Das literarische und artistische Kunstwerk str. 7.), oproti obecnému názoru hledí sice dovoliti, že i spis poučný nebo vědecký lze zařaditi pod dílo umělecké. My víme velmi dobře, že každý spisovatel, zvláště však dějepisec, esayista, žurnalista a. j. může vyvinouti veliké slohové umění, ale to není samo účelem, nýbrž pouze prostředkem k účelu hlavnímu, který sleduje a který je jiný: vědecký, didaktický a pod. Beletrista má zajiště slohového umění zapotřebí více než vědecký badatel nebo didaktik, avšak i zde je ono jen prostředkem čili pouhou formou, kdežto teprv pomyslný obsah (síla citu, fantasie atd.) činí podstatu uměleckého díla. Ale vědecká a didaktická díla obejdou se i bez tohoto slohového umění, i stačí jim pouhá slohová zručnost. I ta jim ovšem mnohdy chybí a jest něco jiného než umění. Tomu ovšem Kohler nevyrozuměl, dospívá tak ku kuriosnímu výroku, že »mluva vědeckého díla jest předmětem autorské ochrany«. Zručnosti má potřebí obchodní korespondent, ba i zák píšící úkol, ale to vše s uměním, jež je předmětem autorského práva a jeho ochrany a předpokládá invenci, tvůrčí schopnost, nemá co činiti.

Osnova učinila by tedy lépe, kdyby se přidržela starého a ve všech cizích zákonech podrženého výrazu: »dílo literární« nebo »literatury« (písemnictví), kterýž pojem v sobě zahrnuje i díla slovesného umění (beletrii) i vědecká, vůbec veškeru duševní tvorbu, vtělující se ve tvar slova psaného, pročež lépe vyjadřuje pojem výraz »písemnictví« než »slovesnost«, neboť slovo je i mluvené a umění slovesné zahrnuje i umění řečnické.

VII. Smlouva o vydání díla na objednávku dle plánu. Ožahavá jest otázka smlouvy nakladatelské na objednávku dle plánu nakladatelem předloženého. Občanský zákon (§ 1170) přiznává nakladateli volně nakladatelské právo, t. j. ke všem vydáním bez omezení, jak činí také Hoffmann — spis to z doby před německým a švýc. platným zákonem. Švýc. § 393. přiznává objednateli dokonce autorské právo, což jistě schváliti nelze, protože jest to přímo brutální, neboť ideální práva autorská uznáváme s modernisty za hodny ochrany co nejintenzivnější a nelze říci, že autor přistoupiv na objednávku, tím samým

vzdal se ve prospěch objednatele mlčky i těchto práv. Německý § 47. za to jen ustanovuje, že objednatel v případě pochybnosti (t. j. když ze smlouvy se nepodává opak) není povinen dílo rozmnožiti a rozšiřovati, v čemž je mezera, neboť dílo může býti i přes objednávku velmi slavné a nelze žádati, aby byl autor vyplýval talent svůj za příslušný honorář, o němž zákon sice nemluví, ale jenž se rozumí, protože poměr se tu posuzuje podle smlouvy o objednání díla (Werklieferungsvertrag) jak nauka uznává, tedy tak říkajíc za mísku čočovice, a zahodil svůj veliký ideální zájem, jež má na svém duševním majetku. Je to mezera, protože se nepraví, jak autor tomu může čeliti, na př. že by byl oprávněn vyzvati objednatele, aby dílo do určité, přiměřené lhůty uveřejnil, sice že by pak on, autor, směl je vydati jinak. Také by to mohlo znamenati ztrátu pro kulturu, když by dílo smělo býti potlačeno umělností nebo škodolibostí objednatele a přijíti pro vědu nebo umění na zmar. Naše osnova (§ 41.) spojila ustanovení švýcarské s německým, čímž ovšem nic není získáno, nýbrž obě chyby byly jen kumulovány.

Zdá se nám, že by se doporučovala tato úprava, jež by vyhovovala oprávněným presumpčním zájmům obou stran:

1. Objednatel zaplatí na každý způsob smluvený nebo přiměřený honorář, předpokládaje ovšem, že dílo vyhovuje objednávce. Nevyhovuje-li, může objednatel od smlouvy ustoupiti a autor svým dílem volně naložiti.

2. Objednatel má neobmezené právo nakladatelské, t. j. právo na všechna vydání, ale autoru stejně zůstávají vyhražena práva § 3. čl. 1. a 6. osnovy.

3. Objednatel nemá sice povinnost vydati dílo, ale nevzdá-li je v přiměřené lhůtě, jest autor oprávněn volně dílem naložiti. To platí nejen o vydání prvém, ale i o každém následujícím, když předešlé rozebráno a po díle je další poptávka.

Tolik ochrany duševní dělník zasluhuje.

Pak-li by však daný plán byl tak podstatným činitelem na díle, že tvůrce plánu pokládá dlužno za spolutvůrce díla (spoluautora), nemůže objednaný autor ad 1. a 3. dílem naložiti volně, nýbrž jen za souhlasu objednatele podle zásad o společném autorství.

VIII. Smlouva nakladatelská o všechna budoucí díla autora. U tak zv. dobyvatelů světa se někdy stává, že nakladatel chce si autora zajistiti pro všechnu budoucnost, i nelze v takovém zaprodání se o sobě spatřovati ničeho, co by čelilo proti dobrým mravům. Jest přece jisto, že často nakladatel udělá autora, založí jeho slávu a reklamou nebo tím, že talent jeho objeví a k tvůrčí činnosti probudí a povzbudí. Autor bez něho by zůstal zapadlým a nepovšimnutým; vždyť se stává, že ho «odkřejou» nebo objeví teprve budoucího století nebo století.

Rozumí se opět, že i taková smlouva se děje mlčky — není-li opak zřetelně ustanoven — pod klausulí *rebus sic stantibus*:

kdyby tedy pro jednoho nebo pro druhého nastaly okolnosti nepředvídané, pro které smlouva jeví se pak vůči němu nespravedlivou, má stížená strana právo od smlouvy ustoupiti. Dokud nic takového se nestane, nelze smlouvu rušiti, bylo by to felonii a nespravedlivostí vůči druhé straně.

Ustanovení o tomto případě zákony nemají a postrádáme ho i v osnově, ale je ho třeba tím spíše, protože v literatuře (Hoffmann, str. 46.) vyskytuje se náhled, že taková nakladatelská smlouva na doživotí jest contra bonos mores a proto neplatná. § 16. zákona o právu autorském z roku 1895 ji uznává za platnou, ale oběma stranami vypověditelnou. Než výpověď žádají jen poměry, které nelze té které straně kdykoliv přerušiti (nájem, pacht, služba a pod.), aniž by jí hrozila újma; tu však ničeho takového není. § 16. — při jednoróční lhůtě výpovědní — má na příklad snad na mysli, aby nakladatel mohl exempláře ještě na skladě zbylé dorozprodat, ale možná že se toho nedocílí ani za deset let. Tu nelze všeobecně ničeho vyměřiti. Osnova i předlohy její znají pro všechny případy jen právo ustoupení od smlouvy a proto má míti místo i zde. Výhrady, aby na př. autor převzal zbyvající ještě exempláře za krámskou cenu jako v § 3. osnovy nebo nahradil případné jiné náklady, mohou učiněny býti i zde, nikdy však nelze autora odbyti, aby čekal se zadáním jiných svých děl až do uplynutí nějaké výpovědní lhůty a nakladatele, aby až do této doby nová díla autorova vydával.

IX. Doba vzniku nakladatelského práva. § 1168. obč. zák. stanovil, že nakladatelskou smlouvou uděluje se nakladateli právo rozmnožení a odbytu díla. Také v theorii se tak definuje; na př. Hoffmann, str. 17: Vertrag, durch welchen der Urheber . . . den Verleger das Recht . . . überträgt. Zákon něm. § 1. a švýc. § 380. říkají: wird verpflichtet, resp. verpflichtet sich zu überlassen. Avšak to, že se chtělo, aby došel výrazu závazek, ač to bylo zbytečno, nemělo by o sobě významu a ve švýc. právu také nemá ani dnes, neboť hned následující paragraf praví, že práva původce se převádějí (werden übertragen) a zákon nemá předpisů německého práva tomu zdánlivě odporujících, o nichž hned bude řeč, a nemělo to významu ani za staršího obligačního práva švýcarského (čl. 372.), na jehož základě Müller (str. 33.) uznává nakladatelskou smlouvu za konsuační, jež se uskutečňuje souhlasem stran a nikoliv teprve jednostranným plněním.

Avšak něm. právo stanoví v § 8., že autor má (hat) nakladateli opatřiti (zu verschaffen) výhradné právo nakladatelské a v § 9., že právo nakladatelské vzniká (teprv) dodáním díla, ne tedy hned smlouvou, pročez Schubert, str. 41., poznám. 4. má něm. smlouvu nakl. za kontrakt reální, což ale odporuje definici § 1., a vyžaduje — 14. str., pozn. 4. — k nabytí nakladatelského práva ještě jednu smlouvu právě k tomu čelící, což by bylo jistě kuriozním. Nemožno nám tu stopovat německou praxi a nauku, stačí říci, že

nauka, pokud nahlédnouti možno, (Müller, strana 32.) přestává na parafrazi zákona, aniž odpory vycituje. Ale v pravdě předpisy ty nemají praktického významu. Dle § 8. jest totiž sice autor povinen nakladateli právo nakladatelské opatřiti, avšak už před tím, než je opatřil, je povinen výkon jeho dopustiti (zu gestatten) a podle § 9., odst. 2. může nakladatel vždy i před dodáním díla domáhati se ochrany práva autorského (rozuměj podle zákona o ochraně jeho, totiž u nás dle § 51., v němž pod § 21. spadal by mocí § 6., odst. 2. osnovy, § 9., odst. 2. něm. zákona i nakladatel, a dle § 60. při vědomém a dle § 61. zákona o právu autorském z roku 1895 při bezvinném vsažení), pokud toho k ochraně svého nakladatelského práva potřebuje. Dle toho nabývá nakladatelského práva hned nakladatelskou smlouvou (§ 1.), jež je konsensuální, ale autor jest povinen zajistiti (opatřiti) mu výhradné nakladatelské právo; v tomto slově tkví význam § 8.; ovšem výkon práva dopuštěn jest mu až po odevzdání díla, což jest pravý smysl slov § 9., odst. 1.: *das Verlagsrecht entsteht mit der Ablieferung des Werkes*; vždyť teprve odevzdáním dává autor najevo, že tak, jak je odevzdává, v této podobě, chce je vydati, neboť náleží to k jeho ideálním půvabům, aby dílo nebylo sděleno publiku ve formě jiné než od něho zamýšlené (Rabel), a má tedy až do odevzdání právo změn bez výhrady, ne pouze s omezením § 12. = § 9. osnovy), t. j. kdyby nakladatel dostal se v držení díla jiným způsobem než odevzdáním se strany autora, nesmí s rozmnožením počítati a tak nakladatelské právo vykonati.

To je smysl § 9. Schubertovo pojetí (str. 40., č. 3.), jako by dle německého zákona ochrana nakladatelského práva nezačínala již uzavřením nakladatelské smlouvy, jako jím začínala dle rak. občanského zákona, není tedy správné, odporujeť výslovnému předpisu § 9., odst. 2., jež i Müller (str. 32.) přehlíží, dáváje až do odevzdání díla nakladateli právo chrániti se jen proti autoru, nikoli proti třetím osobám. Vinna jest tu neujasněnost myšlenek, která pak věc velmi komplikuje.

V překladu osnovy, která kombinuje švýc. předpisy s německými, vypadne to ještě kontradiktorněji. § 1. tłumočí: Nakladatelskou smlouvou z a v a z u je se původce, že nakladateli přenechá dílo, aby je rozmnožil a rozšířil. To je ovšem díkce pro čiré *pactum de contrahendo*, což je asi úmyslu zákona cizí, ale hned § 2. vypadá z té role, a praví, že nakladatelskou smlouvou propůjčuje původce nakladateli výhradné právo rozmnožiti a rozšířiti, což je ovšem správně podle staré dobré tradice. (§ 1164. obč. zák.: *wird erteilt*) a mělo státi hned v § 1. Srovnej § 938., 1045., 1053: *wird überlassen* a *ne verpflichtet sich zu überlassen*). Pak osnova mluví v § 5., odst. 3. rovněž o opatření výhradného nakladatelského práva a v § 6. podává překlad celého § 9. německé předlohy.

Z hořejšího výkladu plyne, že nutna jest k vůli vyvarování zmatku tato oprava osnovy:

V § 1. místo »zavazuje se, že přenechá« stůž prostě »propůjčuje« nebo »žadává« (odtud naše zadavatel).

V § 5., odst. 3. místo »opatřiti« výhradně právo, stůž »zajistiti«, neboť on je už má uzavřením smlouvy dle § 1.

V § 6. rčení, že »nakladatelské právo vzniká odevzdáním díla« budíž škrtnuto, neboť jest mylné, a otázka vzniku jest vyřízena rovněž už v § 1. Ale celý odstavec 1. může býti škrtnut, neboť druhé ustanovení, že nakladatelské právo zaniká ukončením nakl. poměru, jest předně samosrozumitelné a za druhé čirou tautologií, neboť »ukončí-li« se poměr právní, »zaniká« ovšem právo, protože poměry právní právě záleží ve vzájemných právech a povinnostech, takže právo nemůže přetrvati poměr. V pravdě bylo by udati, kdy právní poměr se ukončuje, ale to je velmi složité a může to býti přenecháno výkladu, jenž tu sestaví všechny způsoby zániku dle zákona (osnovy) a občanského práva.

X. Klausule o nekalé soutěži autorově. Je otázka, smí-li zadavatel díla, zvlášť tedy autor, vydati jině dílo, ne sice stejného znění, ale přece podstatně stejného obsahu, jímž činí nakladateli v odbytu zadaného díla konkurenci (concurrance dé loyale). Ovšem že nesmí. Německý zákon klausuli vynechal, dle motivů úmyslně, protože prý stačí předpis obč. zák. § 157., že smlouvy vykládáti dlužno dle zásady věrnosti a víry (Treu und Glaube) a dle mravu právního obchodu (Verkehrssitte). Ale tu nejde o výklad smlouvy, tu dodrží poctivě. Jde o dílo jiné. U nás bychom tak mohli říci, že nekalá soutěž by byla proti dobrým mravům, ale poněvadž dobré mravy smlouvou porušeny nejsou, z předpisu Šu 879. n. zn. obč. z. to dovoditi nelze. Tu bychom musili sáhnouti až k přirozeným zásadám právním § 7. obč. z. Ale ten jest dán pro případy nepředvídané; známe-li otázku, lépe vždy, když ji zákon rozřeší přímo a nezůstává volné pole hádkám, co se má pokládati za přirozenou zásadu právní v daném případě.

Třeba tedy do osnovy ustanovení přiměřeně pojmuti.

XI. Právo autora nahlédnouti v knihy nakladatele. Opatrný právní zástupce autorův, čině nakladatelskou smlouvu, vždycky klientu svému toto právo vyhrazuje a proto — *pacta conventa bonae fidei iudiciis insunt* — má ji vyhraditi autoru už zákon, neboť jest ho k ochraně jeho nutně třeba. Známoť, že někteří málo svědomití nakladatelé určený počet výtisků dáleko překročí, ba nová vydání vypravují, nepoznačující je ovšem jako nová. Autor musí míti možnost, aby tomu čelil, což však bez onoho práva nemůže. Nazdarbůh, na nějakou pouhou více méně opodstatněnou domněnku, nemůže se přece vrhat v nákladný a nejistý proces, kde teprve dle čl. 37. obch. z. měl by právo žádati předložení knih, předpokládaje, že by tvrdil určitý jich obsah, což však taďy právě dříve nemůže, než do nich nahlédli.

§ 24. něm. zákona a dle něho § 23. osnovy autoru toto právo přiznává jen, je-li honorář určen podle odbytu, takže v jiných pří-

padech je autor vydán beze vší ochrany v ruce nakladatele. Je tedy třeba osnovu doplniti ustanovením, že má autor právo nahlédnouti do knih vždy, kdy má na tom interesse. Interesse na př. není, když za určitý obnos jednou pro vždy propůjčil nakladatelské právo ke všem vydáním díla (smlouva odvázná).

XII. Smlouva nakladatelská ve prospěch osoby třetí. Stává se, že autor a nakladatel za účelem živějšího odbytu umluví, že část výtěžku věnuje se jistému národnímu neb jinému dobročinnému účelu, a že, aby to »táhlo«, vytiskne se toto věnování již na titulním listě díla, na př. »ve prospěch fondu X«. Ale není tu žádné kontroly, zdali a mnoho-li bylo pak opravdu věnováno, i jest to proti dobrým mravům, aby veřejná obětavost byla vykořisťována na prospěch soukromých kapes.

Odporčuje se tudíž v zájmu veřejném, aby do zákona pojat bylo ustanovení, že pakli smlouvou nakl. určen jest honorář neb jeho část ve prospěch osoby třetí a bylo to na vydaném díle vyznačeno, tato třetí osoba nabývá ze smlouvy práva na věnování, jakmile dílo bylo do rozprodeje dáno (srov. § 881 n. zn. obč. z.), a může z tohoto oprávnění žádati nahlédnutí do knih nakladatelových rovně autoru. Zároveň budiž ustanoveno, že není nakladateli dovoleno pod pokutou propadající ve prospěch oné třetí osoby vyznačovati na díle takové věnování, leč určitým obnosem nebo podílem. Chtějí-li konati veřejné dobrodiní, nechť se ví, jak veliká jest jejich obětavost. Holedbavý nápis na díle a ve skutečnosti bagatelní groš — to se nekryje.

XIII. Díla nepoživající autorské ochrany. Tato mohou prý býti rovněž předmětem smlouvy nakladatelské — tak zvláště § 5. a důvodová zpráva.

Avšak těžko jest představit si nakladatelskou smlouvu o díle nechráněné. Mluvívá se tu v nauce o vydávání klasiků (Homer, Tacit atd.), kamž v širším smyslu patří i díla, při nichž leta autorské ochrany už pominula (Kolár, Němcová atd.), zákonskú, řeči a pod. Avšak i v případě, že se upraví klassik k vydání, je tu duševní práce, která ovšem vedle tvůrčí práce původcovy, kdyby tato přicházela ještě v počet, ustupovala by do pozadí, takto však zůstává sama kriteriem, neboť jen jí liší se jedno vydání od druhého. Rozdíly záleží v různém čtení, vysvětlivkách, uspořádání látky (očíslování oddílů či uvedení v kapitoly), pro školy ve výboru (výtahu) míst a pod. I tato práce pozívá ochrany, i.eb resem nikdo vydati dílo v této úpravě, než upravovatel neb kdo od něho práva k tomu nabyl, je od něho odvozive, odvodce (Rechtsnehmer), zvláště smlouvcu naklad. Jinak klassika arcí tisknouti může každý. Ale k tomu nemá potřebi nakl. smlouvy a rozumný člověk nebude jí také nikdy činiti. Či snad se to už někdy stalo? Kdyby zde smlouvu činil, pak to není smlouva nakladatelská, nýbrž jen smlouva o exemplář klassika (koupě, půjčka), z něhož bude tisknuto, ale ne smlouva o du-

ševní dílo, o právo vydání, které jest volné. Jest to absurdní nabývatí smlouvou práva, které máme už beze smlouvy.

Podobně zákonník může vydati každý beze smlouvy, ale ne na př. v Manzově úpravě, s jeho vysvětlivkami a poukazy, to by porušil autorské právo upravovatele.

V počet přicházejí také díla cizozemců, nepožívající u nás dle § 1. a 2. zákona o právu autorském z roku 1895 ochrany, ale i tu originál může volně tisknouti každý bez smlouvy, nikoli však v něčí úpravě (na př. francouzští dramatikové bývají u nás vydáváni v originále s vysvětlivkami pro čtenáře neb žáky a se slovníčkem) neb v překladě, neboť na úpravě neb překladu jest právo autorské.

Tak se smlouvou nakladatelskou o díle bez práva autorského jsou zbytečné starosti, a když se tím nauka zabývá, je to nedomyšleno a zabývá se něčím zcela bezpředmětným. Bezpředmětnosti však nepatří do zákona, a to tím méně, že potom výklad to mate, neboť tento domnívaje se, že to předmětné býti musí, bude tomu příkládati smysl křivý, tedy že vydání klasiků, zákonníků, nechráněných děl cizozemců a pod. jest každému, krom zadateli — § 5., odst. 3. osnovy — volný a upravovatel bude v nebezpečí, že přijde o své autorské právo na úpravě.

Odporčuje se, aby v § 5. byla škrtnuta v odst. 1. věta »je-li dílo schopno ochrany«, obsažená i v zákoně švýcarském (§ 381/2). a celý odstavec 3., ježž má německý zákon (§ 39), ježž však ve švýc. chybí. Vždyť to není de lege ferenda ani pravdivé, zadavatel buď nic neupravil a pak, jak řečeno, je tu smlouva pouze o exemplář (předlohu k tisku), nikoli o duševní dílo, anebo upravil a pak ovšem jest povinen zdržeti se dalšího vydání díla v této úpravě, a to jako při každé jiné smlouvě nakladatelské, nikoli ale vydání díla bez úpravy té, jak je přece i každý jiný volně tisknouti může.

Pak-li ale se místo to podrží, nesouhlasí to s § 1. a 42., ježto takový vydavatel není právním nástupcem autora, i bylo by v § 42. podržeti znění § 48. něm. a v § 1. právního nástupce vypustiti.

XIV. Opravy se stanoviska zákonodárné techniky a slohu.

§ 2. opakuje totéž, co řekl už § 1., až na to, že v § 1. není řeč o výhradnosti. Jestliže se tedy § 1. tím slovem doplní a takto upraví: »Nakladatelskou smlouvou přenechává (lépe: zadává) původce neb jeho právního nástupce jinému (nakladateli) výhradné (lépe: výlučné) právo, dílo rozmnožiti a rozšiřovati na vlastní účet . . .«, pak může celý § 2. býti škrtnut, zvláště když výhrady ve prospěch autora udává dále podrobně § 3. jako takové.

V § 3. budiž odst. 1. proto pak rovněž škrtnut, neboť že výlučnost přenechaného práva působí i proti autoru, jest přece samozřejmo a sám ten odstavec to uznává slůvkem tedy, jímž to naznačuje jako logický důsledek, ježž však zákon, nemaje býti mnoho-

mluvným, vyvozovati nemá, nýbrž má to přenechati výkladu (nauce a praxi). § 3. tedy následuj hned za § 1. a začínejž takto:

»Zadavatel jest však oprávněn« atd.; v tom »však« už leží, že to jest výhrada z § 1. Pak tam buďtež učiněny tyto opravy: Č. 1. praví pravý opak, než co chce říci: chce říci, že zadavatel jest oprávněn vydati dílo v souborném vydání, byla-li dřívější vydání už rozebrána, aneb zadavatel neb nový nakladatel o d k o u p i l zbylou zásobu, avšak praví: n e b y l a - l i rozebrána neb n e o d k o u p i l - l i. Oprava je nutna.

Č. 2. jaký rozdíl intenduje temný tento předpis vůči jasnému předpisu č. 2. něm. předlohy, není zřejmo, hudiž podrženo znění předlohy.

Č. 3. zniž: »Zpracování díla umění slovesného (lépe: literárního) v jinou formu umění tohoto.« Jdeť přece také o přepracování básně v povídku, nebo naopak atd. Odporučuje se dodatek: »Při čemž libretto pokládá se za formu svého druhu.« Stáváť se přecasto, že nejen báseň nebo povídka, román, ale i drama upraví se v libretto, t. j. text v dramatické formě pro operu, a tento případ by nebyl zněním osnovy kryt, ač tam patrně náleží.

Č. 5. velmi těžce stylisované, zniž: »Výtvor předvádějící (reprodukcující) obsah díla pomocí kinematografie, fonografie, světelných obrazů, živých obrazů, neb jiným podobným způsobem.« Nelzeť to omezovati, zvlášť do budoucnosti, která ještě, a to dosti brzo, mnohé překvapení přinese, na díla slovesná a obrazy, vždyť i dílo hudební, pokud jde o tak zvanou hudbu programovou (vynález to moderní doby), znázorňující na rozdíl od tak zvané hudby absolutní jistý děj, může býti zobrazeno (předvedeno) kinematograficky a pod., na př. Smetanova Vltava, líčící prodírání se zurčícího praménku, vzrůst a valení se řeky mezi lukami za senoseče atd., Griegův Pochod trpaslíků, Čajkovského Trojka atd.

Č. 6. Budiž škrtnuto, neb jest úplně obsaženo v č. 5., zvlášť v navrženém shora znění (»fonografie a jiným podobným způsobem«).

§ 8. posl. věta budiž převedena v pozitivní: P ř i h l í ž í s e . . . když . . . věděl neb věděti musel. Negativní forma činí sloh i smysl tuze těžkopádným. Jest dávno uznáno i u samých Němců, že něm. zákony nevynikají druhdy jasným a pěkným slohem, netřeba se jich tedy vždy doslovně držeti.

§ 9. věta »není však k tomu povinen« nahradí a dikci zkráslí a sestruční slůvko »leda«.

§ 13., odst. 2.: »neodvratná« vyšší moc svádí k domněni, že se myslí ještě něco silnějšího než vyšší moc, pod kterou přece rozumíme vždy něco, co lidským silám nelze odvrátiti. Slovo to bylo by tudíž škrtnouti.

§ 21. ke konci chybí ustanovení, že když znalci určí odměnu vyšší než autor žádá, může autor nárok svůj na ten obnos zvýšiti. sice se mu to právo buď v praxi nepřiznivým výkladem popírati.

Text vládního návrhu: § 1. Nakladatelskou smlouvou zavazuje se původce nebo jeho právní nástupce, že přenechá jinému (nakladateli) dílo slovesného, hudebního, výtvarného nebo fotografického umění, aby je rozmnožil a rozšiřoval na vlastní účet. Nakladatel se zavazuje dílo rozmnožiti a rozšiřovati.

§ 2. Pokud není jinak ujednáno, propůjčuje nakladatelskou smlouvou původce nakladateli výhradně právo dílo rozmnožiti a rozšiřovati v rozsahu, ve kterém jemu přísluší podle původcova práva a není mu zvláště vyhrazeno předpisy tohoto zákona (nakladatelské právo).

§ 3. Původce sám jest tedy povinen po čas platnosti nakladatelské smlouvy zdržeti se každého rozmnožení a rozšiřování díla, které není jest však oprávněn rozmnožiti a rozšiřovati:

1. dílo v souborném vydání, když uplynulo 10 roků od konce kalendářního roku, ve kterém dílo vyšlo, pokud nebyla již dříve rozebrána vydání díla, k nimž byl nakladatel oprávněn anebo původce nebo nakladatel sebraných spisů neodkoupil zbylou zásobu a to za původní krámskou cenu s knihkupeckou srážkou, platnou v době odkupu;

2. překlad díla do jiné řeči nebo jiného zpracování v jiném nářečí;

3. zpracování díla formy vypravující v dramatické nebo dramatického v jiné slovesné dílo;

4. zpracování hudebního díla, pokud není pouhým výtahem anebo převodem v jinou toninu anebo pro jiný hlas;

5. dílo vytvořené použitím slovesného díla nebo vyobrazení ku zobrazení, které podává původní dílo co do obsahu kinematografií nebo podobným postupem;

6. dílo vytvořené použitím díla původního jeho přenesením na nástroj k mechanickému přednesu.

§ 4. Pokud nejsou rozebrána vydání, k nimž byl nakladatel oprávněn a pokud není v zákoně jinak stanoveno, nesmí původce jinak nakládati dílem ani v celku, ani co do jednotlivých částí na újmu nakladatelovu.

Příspěvků k soubornému dílu, za něž se mu nedostalo odměny, ja kož i příspěvků do časopisů nebo jiných občasných souborných děl (sborníků), k nimž bylo propůjčeno výhradně nakladatelské právo, smí původce jinak použiti, když uplynul rok od konce kalendářního roku, ve kterém vyšly.

Novinářské články a jednotlivé drobné statě v časopisech smí původce kdykoliv jinde uveřejniti.

§ 5. Původce ručí nakladateli za to, že byl v čas smlouvy oprávněn dáti dílo do nákladu a je-li dílo schopno ochrany, že mu k němu přísluší původcovo právo.

Bylo-li dílo před tím zcela nebo z části dáno jinému do nákladu nebo jinak s jeho vědomím uveřejněno, jest povinen to nakladateli vovu. —

Není-li dílo, o němž se smlouva ujedná, chráněno původcovým právem, není původce povinen opatřiti nakladateli výhradně nakladatelské právo, jest však povinen sám se zdržeti rozmnožení a rozšiřování podle ustanovení § 3. stejně, jako by bylo k němu původcovo právo. Toto omezení odpadá, uplynulo-li 6 měsíců po tom, kdy bylo dílo nakladatelem vydáno.

§ 6. Nakladatelské právo vzniká odevzdáním díla nakladateli a zaniká ukončením nakladatelského poměru.

Pokud toho vyžaduje ochrana nakladatelského práva, může nakladatel vykonávati proti původci i jiným osobám práva, která jsou zákonem propůjčena k ochraně původcova práva.

§ 7. Původce jest povinen odevzdati nakladateli dílo tak upravené, aby mohlo býti rozmnoženo.

§ 8. Byla-li nakladatelská smlouva učiněna o díle již hotovém, bude toto bez průtahu odevzdáno.

Má-li však býti dílo vyhotoveno teprve po nakladatelské smlouvě a nebylo-li o tom podrobněji ujednáno, kdy má býti dodáno, jest rozhodným proto účel, pro který jest určeno. Pokud není ze smlouvy patrný, řídí se lhůta časem, v němž může původce dílo zhotoviti, pracuje-li na něm podle obvyklých svých poměrů; k jiné původcové činnosti nepřihlíží se při tom jen tehdy, když nakladatel čině smlouvu, o ní nevěděl, ani věděti nemusel.

§ 9. Dokud není skončeno rozmnožování, může původce provésti změny na díle. Nakladatel nesmí uspořádati nové vydání nebo nový otisk, dokud neposkytl původci možnost dílo opravit. Kdyby původce neprovedl úpravy nebo opravy pro nové vydání v přiměřené lhůtě jemu nakladatelem určené, jest nakladatel oprávněn vydati dílo beze změny. Za přiměřenou lhůtu považuje se u slovesných děl měsíc pro tiskový arch, pro hudební díla a díla výtvarného umění 2 měsíce. Změny jsou však přípustny jen potud, pokud není tím dotčen oprávněný zájem nakladatelův nebo zvýšená jeho zodpovědnost.

Původce může dáti změny provésti jinou osobou. Budou-li potom, kdy bylo započato s rozmnožováním díla, na něm provedeny takové změny, které přesahují obvyklou míru, jest původce povinen nahraditi tím vzešlé náklady; není však k tomu povinen, když byly změny odůvodněny skutečnostmi, které nastaly mezi tím bez jeho působení a viny.

§ 10. Nakladatel jest oprávněn uspořádati jen jedno vydání, nebylo-li jinak umluveno. Bylo-li mu propůjčeno právo na několik vydání, platí, je-li to pochybno, pro každé nové vydání též úmluvy o odměně a ostatních podmínkách smluvních, jako pro předcházející.

Nebyl-li smluven počet výtisků nebo rozmnožení, jest nakladatel oprávněn poříditi jich tisíc. Určil-li nakladatel prohlášením, jež učinil původce dříve, než počal s rozmnožováním, menší počet, jest oprávněn tento počet jen vydati.

Naproti tomu jest však také povinen poříditi smluvený nebo určený počet rozmnožení. Jakmile byl ukončen tisk anebo výroba tohoto nákladu, nesmí nové výtisky nebo rozmnoženiny zhotoviti, kromě případu v §§ 15., odst. 2. a 34. Jde-li o příspěvek pro souborná díla nebo časopisy, není nakladatel omezen co do počtu výtisků.

§ 11. Do počtu přípustných výtisků nebo rozmnožení nezapočítají se bezplatné výtisky nebo rozmnoženiny redakční, reklamní a pro původce. Jich smí býti nejvýše 200 při každém vydání. Jde-li však o značnější rozšíření díla, může býti počet zvýšen se souhlasem původcovým.

Z volných rozmnožení jest nakladatel povinen po jedné zdarma odevzdati knihovně nebo sbírkám českého zemského musea, všem univerzitním knihovnám a sbírkám a ústřední knihovně veřejných úřadů v Praze.

§ 12. Při knihách vydávaných v sešitech bude bez zvláštní odměny tištěno za reklamními účely kolik nutno nad smluvený počet jen do čtvrtého sešitu, při dílech velkého nákladu až do šestého včetně.

§ 13. Bylo-li nakladatelské právo propůjčeno pro několik nebo pro všechna vydání, jest nakladatel povinen, jakmile dřívější vydání bylo rozebráno, uspořádati nové vydání bez průtahu a to v době co nejkratší přiměřené technickému provedení výroby.

Této povinnosti sprostují ho neodvratná vyšší moc nebo takové poměry v celém výrobním odvětví, jež znemožňují nebo nepoměrně stěžují rozmnožování díla. Tu však jest nakladatel povinen na žádost vyplatiti původci celou odměnu za smluvené vydání a náklad bez ohledu na to, kdy bude moci býti dílo vydáno.

Dílo pokládá se za rozebrané, oznámil-li to nakladatel původci sám

anebo na jeho písemný doporučený dotaz písemně potvrdil anebo do čtyř neděl odpovědi nedal (§ 23.).

Nevydává-li nakladatel bez důvodu nového vydání, může mu původce určití k tomu přiměřenou lhůtu. Po jejím marném uplynutí jest původce oprávněn, odstoupiti od smlouvy a dílem volně nakládati. Lhůtu není třeba určití, odepřel-li nakladatel dílo znovu vydati.

Nakladatel vyhoví vyzvání, prokáže-li, že objednal již tisk nebo výrobu díla a že v určené lhůtě vyjde.

§ 14. Bylo-li dáno do nákladu několik jednotlivých děl téhož původce, není nakladatel ještě oprávněn je také vydati jako sebrané spisy nebo dílo. —

Právě tak nakladatel, jemuž bylo propůjčeno nakladatelské právo pro souborné vydání veškerých děl nebo celého druhu děl téhož původce, nemá také práva, vydati některá z nich jednotlivě.

Pokud však jest to za trvání původcova práva volno jinému, jest dovoleno i nakladateli vydati díla souborně nebo jednotlivě.

§ 15. Do přípustného počtu nákladu nezapočítávají se také obvyklé doplňovací výtisky neb rozmnoženiny. Pokud jich však nebylo použito za náhradu nebo k doplnění poškozených, nesmí býti nakladatelem rozšiřovány.

Jest-li byly zničeny otisky nebo rozmnoženiny, jež měl nakladatel na skladě, může je nahraditi jinými; to jest povinen oznámiti původci.

§ 16. Nakladatel jest povinen, dílo obvyklým způsobem rozmnožiti, přiměřeně je vypraviti, o řádné jeho oznámení se starati a o jeho odbyt pečovati, jak jest obvyklo. Formu a úpravu tisku nebo rozmnoženiny určí nakladatel, přihlížeje ku zvyklostem v nakladatelském obchodě, jakož i k účelu a obsahu díla.

§ 17. Nakladatel není oprávněn, provésti bez původcova svolení zkratky, doplňky nebo jiné změny na díle samém, jeho názvu nebo na označení původcova.

Přípustny jsou jen takové změny, jimž nemohl by ani původce důvodně odepřítí souhlas.

Mimo to může nakladatel, jde-li o příspěvek, který má vyjítí v souborném díle beze jména původcova, provésti takové změny v úpravě, které jsou obvyklé při souborných dílech toho druhu.

§ 18. Jakkmile mu bylo celé dílo odevzdáno, jest nakladatel povinen, počítí rozmnožovati. Vychází-li v oddílech, buď započato s jeho rozmnožováním, jakmile původce odevzdá oddíl, který jest podle náležitého pořadu určen k vydání.

§ 19. Nakladateli jest se postarati o korekturu (opravy).

Otisk (rozmnoženina) buď dodána včas původci ku prohlédnutí (revizi). Toho není u časopisů a souborných děl.

Má se za to, že byl otisk schválen, když jej původce naproti nakladateli v přiměřené lhůtě nepozastavil. Při tiscích pokládá se za přiměřenou lhůtu 48 hodin pro tiskový arch mimo případnou dopravu. Jinak ji může určití nakladatel.

§ 20. Určití prodejní cenu náleží při každém vydání nakladateli; nesmí však stížiti odbyt díla požaduje nepřiměřené ceny.

Krámskou cenu může snížití, pokud se tím nedotýká oprávněných zájmů původcových. Zvýšiti ji smí vždy jen se souhlasem původcovým.

§ 21. Nebyla-li i ujednána odměna výslovně, má se za to, že bylo dílo úplatně přenecháno, pokud z okolností nevychází opak.

Nebyla-li určena výše odměny, pokládá se za to, že se má vyplatiti v penězích odměna smluvená mezi Syndikátem českých spisovatelů a Spolkem českých knihkupců a nakladatelů v Praze, byť ta neb ona strana nebo žádná z nich nebyla jejich členem, pokud snad není výhodnější pro původce odměna smluvená mezi jinými svazy, jichž členy jsou obě strany.

Ona odměna jest závaznou také pro soukromé nakladatele.

Kdyby tu nebylo takového ujednání, rozhodne soud, přibrav znalce, vzejde-li o tom spor, je-li odměna přiměřena.

Je-li jedině výše odměny v tomto případě sporna, určí ji na návrh některé ze stran podle zásad nesporného řízení přibrav znalce nakladatelského obchodu a toho oboru umění okresní soud, a to pro díla vydaná v Čechách nebo v cizině okresní soud ve věcech obchodních v Praze, pro díla vydaná na Moravě a ve Slezsku okresní soud pro Brno-město a pro díla vydaná na Slovensku nebo v Podkarpatské Rusi okresní soud v Bratislavě a v Užhorodě.

Znalečné hradí strany podle poměru, v jakém bude odměna určena soudem proti požadavku původcovu a nabídce nakladatelově. Náklady zastoupení hradí si každá strana, zastoupení není však nutné.

Do potvrzujícího usnesení II. stolice není opravného prostředku.

§ 22. Odměna jest splatna, jakmile bylo dílo odevzdáno. Není-li smluvena za ně určitá odměna nebo závisí-li na rozsahu otisků (rozmnouženin, na př. počtu tiskových archů) jest splatnou, jakmile jest celé dílo, nebo vychází-li v oddílech, svazcích, sešitech, arších, jakmile jest oddíl takový k vydání rozmnožen.

§ 23. Řídí-li se odměna zcela nebo částečně odbytem díla, jest nakladatel povinen vydati ročně původci účet za minulý obchodní rok a vykázat odbýt, a pokud jest toho třeba ku přezkoumání, dovoliti mu, aby nahlédl do jeho obchodních knih.

Kromě toho jest nakladatel vždy povinen na písemnou žádost původcovu jednou v roce v době pro nakladatele nejvhodnější (v letních měsících červnu až srpnu) oznámiti mu zásobu, která jest na skladě vůbec a kolik rozmnoženin jest v komisi. První dotaz smí se státi po devíti měsících po vyjití díla, leč by šlo mimořádně rychle na odbyt. Kdyby nakladatel odepřel zásobu oznámiti nebo nedal do čtyř neděl odpovědi na doporučený dopis a to zaslaný prostřednictvím svazu, jest-li k němu původce náleží (může původce pokládati náklad svého díla za rozebraný (§ 13., 4.).

Má-li býti vyplacena odměna podle výše nákladů počítá se při sešitovém vydání z nákladu, ve kterém vyšel sešit pátý nebo sedmý (§ 12).

§ 24. Původce může požadovati, není-li jiné úmluvy, při každém vydání obvyklý počet volných výtisků nebo rozmnoženin. Kdyby bylo za obchodními účely současně vyhotoveno více vydání, platí smluvený nebo obvyklý počet pro všechna vydání takto současně pořizená. Při slovesných dílech má nárok alespoň na 20 otisků a to brožovaných. Kromě toho může žádati jeden výtisk v arších na vyvěšení.

Při dílech hudebních a jiných platí zvyklosti v tom kterém oboru.

Vyšel-li příspěvek v souborném díle nebo v časopise, mohou býti původci dány zvláštní otisky jako volné. Vyšel-li však příspěvek v novinách, nemůže původce žádati volných výtisků.

§ 25. Na žádost původcovu jest nakladatel povinen přenechatí mu další otisky díla, jimiž může nakládati, za nejnižší cenu, za kterou je sám ve svém nakladatelském obchodě prodává a to nejvýše padesát při každém vydání, není-li smluven vyšší počet. Takové otisky mohou býti původcem jen bezplatně dány.

Při příspěvcích v novinách není této povinnosti.

§ 26. Odpadne-li po uzavření smlouvy účel, pro který bylo dílo určeno, může nakladatel smlouvu vypověděti; původci náleží však odměna, bylo-li dílo již odevzdáno nebo vyhotoveno, anebo poměrná její část podle rozsahu vyhotovené části díla.

To platí také, byla-li nakladatelská smlouva učiněna o příspěvku k soubornému dílu a nebylo-li toto pak rozmnoženo.

§ 27. Pořizuje-li se nové vydání souborného díla, jest nakladatel o-

právně, dohodnuv se s vydavatelem, vynechati některé příspěvky. Tím nabývá původce opět práva, jimi volně nakládati.

§ 28. Nakladatel jest povinen, dílo původci vrátiti, jakmile bylo rozmnoženo, pokud si to vyhradil původce dříve, než bylo počato s rozmnožováním. —

§ 29. Nakladatelova práva mohou býti přenesena právním jednáním mezi živými nebo pro případ úmrtí na jiného, pokud to není smlouvou vyloučeno. Nakladatel nesmí bez souhlasu původceva přenéstí svá práva na jiného smlouvou, která byla učiněna jen o některých dílech. Souhlas může býti odepřen, je-li pro to závažný důvod. Má se za to, že souhlas původce, když byv nakladatelem vyzván do dvou měsíců po tom neprohlásí, že souhlas odírá.

Také nakladatelův právní nástupce může dáti díla rozmnožiti a rozšiřovati, jak to náleželo podle smlouvy nakladateli. Převezme-li právní nástupce naproti nakladateli závazek, že dílo rozmnoží a bude rozšiřovati, ručí původci za splnění závazků plynoucích z nakladatelské smlouvy vedle nakladatele jako spoludlužník nedílně. Ručení však se nevztahuje na vzešlý již před tím závazek, nahraditi škodu.

Souhlasí-li s tím původce, že nástupce převezme nakladatelova práva zaniká závazek dřívějšího nakladatele z nakladatelské smlouvy a přechází na jeho právního nástupce.

§ 30. Nebylo-li dílo v čas vůbec nebo z části odevzdáno, může nakladatel dáti původci přiměřenou lhůtu k dodání s prohlášením, že odepře je přijmouti po lhůtě, nechce-li trvati na splnění. Je-li patrnó již před tím, než dílo má býti podle smlouvy odevzdáno, že nebude v čas dodáno, může nakladatel ihned určití lhůtu a to tak, že neprojde před ujednanou dobou. Po uplynutí lhůty jest nakladatel oprávněn, od smlouvy ustoupiti, když dílo nebylo dodáno; požadovati dílo již nemůže.

Není třeba dáti lhůtu, není-li možným dílo v čas zhotoviti, aneb odmitne-li to původce nebo je-li zvláštním zájmem nakladatelovým odůvodněno, aby nakladatel od smlouvy ustoupil.

Vyloučeno jest odstoupiti od smlouvy, když opozdžené dodání díla má pro nakladatele jen nepatrnou újmu.

Těmito ustanoveními nejsou dotčena jinaká práva příslušející nakladateli z prodlení původceva.

§ 31. Ustanovení § 30. platí obdobně, nemá-li dílo smluvených náležitostí.

Spočívá-li vada na okolností, za níž původce ručí, může nakladatel místo práva odstoupiti od smlouvy podle § 30. domáhati se náhrady škody pro nesplnění.

§ 32. Ustanovení § 30. platí také obdobně pro původce, nebylo-li dílo podle smlouvy rozmnoženo nebo rozšiřováno.

§ 33. Bylo-li dílo byvši dodáno nakladateli náhodou zničeno, jest přes to nakladatel povinen vyplatiti odměnu. Jinak zprošťují se strany svých závazků ku plnění.

Má-li původce druhé vyhotovení zničeného díla, jest povinen je nakladateli přenechati; rovněž má na žádost nakladatelovu dílo v podstatě shodné znova vyhotoviti, je-li mu to s neprtnou námahou možno podle předběžných prací nebo jiných pomůcek. V obou případech může původce žádati přiměřenou náhradu.

Nabídne-li se původce, že dodá takové dílo bez nákladů v přiměřené lhůtě, jest nakladatel povinen, je místo zničeného rozmnožiti a rozšiřovati.

Každá strana může však tato práva tehdy uplatňovati, když bylo dílo, byvši dodáno, zničeno z příčiny, za níž druhá strana ručí.

Jako dodání má stejné účinky, je-li nakladatel v prodlení s přijetím díla. —

§ 34. Byl-li zničen zcela nebo z části náhodou již vyhotovený ná-

klad díla dřívě, než byl rozšiřován, jest nakladatel oprávněn, zničené otisky svým nákladem znovu poříditi, aniž by mohl původce za ně požadovati nové odměny.

Nakladatel jest povinen zničené otisky znova poříditi, je-li to možno bez poměrných nákladů.

§ 35. Je-li nakladatelská smlouva učiněna o určitém počtu nákladů neb otisků, končí nakladatelský poměr jakmile jsou náklad neb otisky rozebrány (§ 4., 13.).

Byla-li smlouva učiněna na určitý čas, není po jejím projití nakladatel již oprávněn, rozšiřovati rozmnoženiny ještě tu jsoucí.

§ 36. Nakladatelská smlouva zaniká, zemře-li původce, než dílo ukončí nebo stane-li se neschopným anebo bylo-li mu bez jeho viny zabráněno dílo dokončiti.

Zemřel-li původce nedokončiv díla a byla-li již část díla dodána nakladateli, jest tento oprávněn, co do této části smlouvu zachovati v platnosti prohlášením, jež učiní dědici.

Dědic může mu určití k tomu přiměřenou lhůtu. Nakladatelovo právo zanikne, neprohlásí-li se ve lhůtě. To platí obdobně, stane-li se dokončení díla nemožným jinou skutečností, za níž není původce zodpověděn.

§ 37. Původce jest oprávněn, ustoupiti od nakladatelské smlouvy až do doby, než bylo počato s rozmnožováním, když nastanou skutečnosti, jichž nemohl předvídati, čině smlouvu, a pro které nebyl by vydal dílo, uváživ bedlivě všechny okolnosti, kdyby mu byly známy. Je-li nakladatel oprávněn, uspořádati nové vydání, jest obdobně použití tohoto ustanovení.

Prohlásí-li původce podle odstavce 1., že od smlouvy ustupuje, jest povinen, nahraditi nakladateli učiněné výlohy. Vydá-li pak do roka po tom dílo jinde, povinen jest, nahraditi škodu pro nesplnění. Této povinnosti nemá, když nabídl nakladateli, aby dodatečně smlouvu provedl a tento nabídky nepřijal.

§ 38. Upadne-li nakladatel v konkurs, platí ustanovení konkursního řádu o oboustranných smlouvách také tehdy, když bylo dílo již před jeho vyhlášením dodáno.

Chce-li správce podstaty splniti smlouvu a přenesení nakladatelova práva na jiného, vstoupí tento na místě konkursní podstaty do závazků vzházejících ze smlouvy. Konkursní podstata ručí však jako rukojmě a plátce za škodu, kterou nabyvatel by měl nahraditi, kdyby nabyvatel závazkům nedostál. Zruší-li se konkursní řízení, buďtež zajištěny proti podstatě nároky vzházející původci z tohoto ručení.

Nebylo-li ještě počato s rozmnožováním, když byl konkurs prohlášen, může původce odstoupiti od smlouvy a dílo jinému dáti do nákladu, když mu nebude dána jistota za závazky z nakladatelské smlouvy, které nejsou dosud splatny.

§ 39. Odstoupila-li strana od smlouvy, ať podle zákona nebo podle úmluvy, když bylo dílo již zcela nebo částečně dodáno, závisí na okolnostech a na ujednání, zůstane-li smlouva částečně v platnosti.

Je-li to pochybné, zůstane smlouva potud v platnosti, pokud se vztahuje na rozmnoženiny, kterými nakladatel nemůže již nakládati na dřívější oddíly díla nebo na dřívější vydání.

Pokud zůstává smlouva v platnosti, může původce žádati přiměřenou část odměny.

To platí obdobně, byla-li smlouva jinak zrušena.

§ 40. Nebyl-li příspěvek k soubornému dílu nebo do časopisu uveřejněn do roka po tom, kdy byl dodán nakladateli, může původce vypověděti nakladatelskou smlouvu na čtvrt roku. Nárok na odměnu není tím dotčen, pokud původce příspěvek jinde za odměnu uveřejní do půl roka. Učiní-li tak, nemůže požadovati odměnu, nebyla-li mu dosud vyplacena, kromě ško-

dy mu povstalé, jinak jest povinen, vrátiti odměnu, sraziv si škodu jemu tímto prodlením nebo menší odměnou povstalou.

Původce může žádati, aby příspěvek byl rozmnožen a rozšiřován, aneb aby mu byla dána náhrada škody pro nesplnění jen tehdy, když mu byl nakladatelem udán čas, kdy příspěvek vyjde.

§ 41. Převzal-li jeden anebo několik původců, zpracovati dílo podle návrhu nakladatelem předloženého, mohou požadovati jen smluvenou odměnu. Původcovo právo na díle přísluší nakladateli a tento není povinen, je-li o tom pochybnost, dílo rozmnožiti a vydati.

Totéž platí, omezuje-li se činnost původcova na účast na encyklopaedickém díle nebo na přípravné nebo pomocné práce pro dílo jiného nebo pro souborné dílo.

§ 42. Co ustanoveno jest v zákoně o původci, platí obdobně o jeho právním nástupci, pokud podle povahy věci lze těchto ustanovení o něm použiti. —

§ 43. Je-li podle nakladatelské smlouvy učiněné před působností tohoto zákona nakladatel oprávněn, uspořádati další vydání, nebo bylo-li dílo přenecháno za odměnu smluvenou jednou pro vždy nebo bezplatně, může původce požadovati při nejbližší příštím vydání poměrně zvýšenou odměnu podle § 21. odst. 2. Kdyby tu nebylo ujednání tam uvedeného, může žádati za její určení podle § 21. odst. 5.

§ 44. Tímto zákonem zrušují se ustanovení §§ 1172 a 1173. ob. zák. obč. a §§ 516. až 533 zák. čl. XXXVII. z roku 1875 pro území Československé republiky.

§ 45. Zákon nabývá účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po vyhlášení.

Jej provedení náleží ministru spravedlnosti, obchodu a školství a národní osvěty.

Poznámky k revisi občanského zákoníka.

Jaromír Sedláček.

1. Ve článku »O československý občanský zákoník« v minulém ročníku tohoto časopisu dovodil jsem, že bude nutno provéstí nejen překlad starého občanského zákoníka, nýbrž i unifikaci našeho práva soukromého. Jak asi z mého článku je patrné, bude nutno provéstí revisi celého občanského zákoníka. K této revisi dovolují si přičiniti několik poznámek, které ani z daleka nečiní nároku na úplnost navrhovaných změn.

2. Nejprve jest rozřešiti otázku formální. Občanský zákoník do češtiny přeložený bude sice obsahově celkem shodovati se s původním občanským zákoníkem rakouským, ale formálně bude to zákon, platný nikoliv od r. 1811, leč od své publikace. Tu pak jest pamatovati, že dle čl. II. zák. z 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n. zachován byl dosavadní právní řád v platnosti a proto zákony, které po občanském zákoníku byly v Rakousku vydány, zůstaly v platnosti. Kdyby však k těmto změnám v občanském zákoníku se nepřihlíželo, mělo by to ten význam, že nově vydaným překladem obč. zák. tyto změny by byly derogovány. Není však možno v obč. zák. všechny změny vyjádřiti z důvodů legislativně technických, mnohé t. zv. materiálně-právní předpisy není možno oddělití od formálně-práv-